

Setna rocznica urodzin Profesora Zygmunta Ruszczyca

*„Dobre słowo dobrym się owocem okrywa,
Dobry człowiek z dobrych czynów poznawany bywa”
Wacław Potocki*

W dniu 7 lutego 2014 r. minęła setna rocznica urodzin prof. dr hab., dr h.c. Zygmunta Ruszczyca, wybitnego specjalisty z zakresu żywienia zwierząt, paszoznawstwa i doświadczalnictwa zootechnicznego. Profesor był człowiekiem o wyjątkowej osobowości, ogromnej wiedzy i erudycji, cieszącym się dużym autorytetem w środowisku naukowym. Przyczynił się do znacznego postępu w zakresie żywienia zwierząt i paszoznawstwa. Jego wiedzę i doświadczenie doceniano na forum Rady Naukowo-Technicznej przy Ministrze Rolnictwa, jak i na posiedzeniach Komitetu Nauk Zootechnicznych PAN, której był członkiem. Brał udział w pracach Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego i Europejskiej Federacji Zootechnicznej, przewodniczył Radzie Naukowej Instytutu Zootechniki w Krakowie. W latach 1964–1969 pracował w Syrii jako ekspert FAO. Profesor był wieloletnim kierownikiem Katedry Żywienia Zwierząt Wyższej Szkoły Rolniczej we Wrocławiu (1951–1979) oraz prodziekanem Wydziału Zootechnicznego Akademii Rolniczej we Wrocławiu (1959–1962).

Profesor Zygmunt Ruszczyca, syn Bohdana i Jadwigi, urodził się w Wilnie 7 lutego 1914 r. w rodzinie z tradycjami, sięgającymi XVI wieku, pieczętującej się herbem Lis. Antenaci Profesora Ruszczyca to często wysocy rangą wojskowi, naukowcy i artyści. Jego ojciec był inżynierem i uczestniczył w budowie linii kolejowej w Finlandii, natomiast stryj, Zygmunt Ruszczyca – członkiem Zarządu Fundacji Umiaostowskich i wiceprezesem Wileńskiego Towarzystwa Rolniczego.

Profesor Zygmunt Ruszczyca studia wyż-

sze ukończył na Wydziale Rolniczym Uniwersytetu im. Stefana Batorego w Wilnie w 1939 r. i w lutym tego roku rozpoczął pracę zawodową, jako inżynier rolnik w majątku rodziny Wendorffów, w Sawiczach koło Baranowicz. W latach 1937–1938 odbył służbę wojskową, którą ukończył w stopniu plutonowego podchorążego. Zmobilizowany w końcu sierpnia 1939 r., brał udział w działaniach 6 Pułku Legionów. W pierwszych dniach II wojny światowej czynnie uczestniczył w obronie Warszawy, a po kapitulacji stolicy dostał się do niewoli. Jako jeńiec został wywieziony do stalagu IIC, a potem do Niemiec, w okolice Stralsundu, gdzie pracował jako elektryk. Po zwolnieniu z przymusowych robót w 1941 r., podjął pracę w gospodarstwie rolnym w Bielanych w powiecie grójeckim, a następnie pracował w Podzisinie w województwie wileńskim. Jeszcze przed zakończeniem wojny, po wkroczeniu do Polski Armii Czerwo-

nej został aresztowany i zesłany „na wschód”. Podczas transportu zesłańców udało mu się zbiec.

W latach 1944–1945 Profesor Ruszczyca, awansowany do stopnia porucznika, działał w ruchu oporu w Zgrupowaniu Wileńskim Armii Krajowej. Niechętnie mówił o swojej działalności w zakonspirowanej organizacji zbrojnej polskiego podziemia, zważywszy na fakt, że w czasie PRL-u nie rozmawiało się o „tych sprawach”.

Po zakończeniu II wojny światowej podjął pracę jako starszy asystent w Katedrze Ogólnej Hodowli Zwierząt na Wydziale Rolniczym Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, pod kierownictwem prof. dr Romana Prawocheńskiego. Po roku przeniósł się do Zakładu Doświadczalnego Państwowego Instytutu Naukowego Gospodarstwa Wiejskiego w Pawłowicach koło Leszna, gdzie pełnił funkcję kierownika naukowego. W 1951 r. został oddelegowany do Zakładu Doświadczalnego Instytutu Zootechniki w Czechnicy, w którym pracował jako kierownik naukowy.

Stopień doktora nauk rolniczych uzyskał w 1949 r. na Wydziale Rolniczym Uniwersytetu i Politechniki Wrocławskiej na podstawie rozprawy pt. *Wpływ ciąży wielopłodowej na użytkowość krów mlecznych*, której promotorem był prof. dr Tadeusz Konopiński. Tytuł docenta został Mu nadany uchwałą Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej na podstawie znaczącego dorobku naukowego w 1954 r. Tytuł profesora nadzwyczajnego w specjalności naukowej żywienia zwierząt i paszoznawstwo otrzymał natomiast w 1961 r., a tytuł profesora zwyczajnego w roku 1969.

W latach 1964–1969, podczas pobytu w Syrii jako ekspert FAO, organizował Instytut Rolniczy w Damaszku i inicjował prace badawcze z zakresu żywienia zwierząt i paszoznawstwa. Mając tam do dyspozycji literaturę angielsko- i niemieckojęzyczną, znacznie poszerzył wydany w 1955 r. pierwszy podręcznik: *Metodyka doświadczeń zootechnicznych*.

Profesor Ruszczyca był autorem trzech podręczników. *Żywienie zwierząt i paszoznawstwo* miało 6 wydań w latach 1964–1989. Był prekursorem wiedzy z zakresu doświadczeń zootechnicznych i jednocześnie autorem wspomnianego pierwszego podręcznika *Metodyka doświadczeń zootechnicznych* – 4 wydania w latach

1955–1981, a także skryptu *Zasady żywienia zwierząt* (1960) i podręcznika *Zasady żywienia zwierząt* (1963). W skład Jego dorobku wchodzi 111 publikacji naukowych, w tym 88 oryginalnych prac badawczych. Specjalizował się w żywieniu trzody chlewnej. Ponadto, był pionierem, zarówno w kraju jak i w Europie, w dziedzinie stosowania dodatków paszowych, poprawiających efekty produkcyjne i ogromnym autorytetem w tej dziedzinie.

Przez wiele lat prowadził wykłady z żywienia zwierząt i doświadczalnictwa dla studentów, dzieląc się swoją wiedzą, zwłaszcza aktualną tematyką, wynikającą z zagranicznych i polskich badań naukowych. Przez studentów był uważany za wymagającego, ale bardzo sprawiedliwego nauczyciela akademickiego.

Profesor Ruszczyca w macierzystej uczelni stworzył naukową szkołę żywienia zwierząt. Wypromował 14 doktorów, z których siedmioro uzyskało tytuł profesora. Należą do nich: Jerzy Preś, Zofia Fritz, Stanisław Krzywiecki, Henryk Chmielnik, Jan Glapś, Aleksander Króliczek i Dorota Jamroz. Był promotorem ponad 70 prac magisterskich, wykonał wiele recenzji prac doktorskich, habilitacyjnych i wniosków na tytuł profesora.

My, uczniowie i wychowankowie Profesora Ruszczyca mieliśmy wielkie szczęście, że mogliśmy spotkać Go na swojej drodze i z nim pracować, czerpać z Jego mądrości i doświadczenia. Zawsze chętnie dzielił się z nami swoją wiedzą, służył radą i wspierał przy doborze metodyki badawczej. Profesor był bardzo ciepły, dobry, pogodny i zawsze otwarty na drugiego człowieka. Dla nas, pracowników Katedry Żywienia Zwierząt i Paszoznawstwa był jak ojciec – bardzo wymagający i niezwykle sprawiedliwy. Zawsze nam przypominał o dążeniu do realizacji celów badawczych i stawianiu sobie priorytetów. Pamiętamy jak mówił: „praca na uczelni ma służyć zdobywaniu stopni naukowych i dzieleniu się wiedzą ze studentami, a pieniądze same do Was przyjdą”.

Silna i zdecydowana osobowość Profesora Ruszczyca przejawiała się tym, że na Radach Wydziału, sympozjach, posiedzeniach różnych Komisji zawsze potrafił prezentować swoje poglądy, będąc często w opozycji do ówczesnych autorytetów naukowych. Był pryncypialny, autonomiczny i nie ulegał żadnym wpływom

– w każdej sprawie miał swoje zdanie. Wykazywał niewzruszony charakter, „tocząc boje” o powszechne stosowanie metod statystycznych w badaniach naukowych.

Za działalność naukową i dydaktyczną Profesor Ruszczyc został wyróżniony Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Kawalerskim i Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski, Medalem Komisji Edukacji Narodowej, Odznaką Zasłużony dla AR Wrocław, Odznaką Zasłużony Nauczyciel PRL, Medalem za Zasługi dla AR Wrocław, Medalem 40-lecia PRL, Odznaką Zasłużony dla Województwa Leszczyń-

skiego. W 1990 r. **Senat Akademicki Wyższej Szkoły Rolniczej w Poznaniu nadał mu tytuł Doktora Honoris Causa.**

Profesor Zygmunt Ruszczyc zmarł 27 września 1996 r. Pochowany został na Cmentarzu Grabiszyńskim we Wrocławiu (52 kwatery).

Andrzej Wilicziewicz,
wychowankowie, uczniowie i pracownicy
Katedry Żywnienia Zwierząt i Paszoznawstwa
Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu

ZD IZ Czechnica, lata 50. XX w. (fot. archiwum)